

**BUTEJNA
EL ISA**

**BIBLIOTEKA
CENZORA
KNJIGA**

Prevela sa engleskog
Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Bothayna Al-Essa

THE BOOK CENSOR'S LIBRARY

Prevod sa arapskog na engleski:

Ranya Abdelrahman & Sawad Hussain

Copyright © 2023 by Bothayna Al-Essa

First published as The Book Censor's Library by Restless
Books, Amherst, MA, 2024

English translation copyright © 2024 Ranya Abdelrahman
and Sawad Hussain

All rights reserved including the right of reproduction in
whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Susan
Schulman Literary Agency, New York.

All rights reserved.

Translation copyright © 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Događaji ove priče odigravaju se u nekom trenutku
budućnosti, u mestu koje nema svrhe imenovati,
pošto liči na svako drugo mesto.*

U svako doba moramo ostati na površini jezika.

Na površini!

Čuvaj se zalaska u značenje. Znaš li šta se dešava ljudima koji potonu u značenje?

Njih davi jedna večna manija i više nisu ni za ovaj život.

Ti si zaštitnik površina. Od tebe zavisi budućnost čovečanstva.

PRVI CENZOR

Sadržaj

ČOVEK KOJI IGRA NA OSTRVU	11
U ZEMLJU ČUDA.	67
REPUBLIKA VELIKOG BRATA	113
IZ DRVENOG LUTKA U MAGARCA.	153
VRELIJE OD 451 FARENHAJTA	199
<i>O autorki</i>	239

ČOVEK KOJI IGRA
NA OSTRVU

KADA SE CENZOR KNJIGA probudio jednog jutra ispunjen tuđim rečima, primetio je da se pretvorio u čitaoca.

Dok je ležao tako poleđuške, osetio je ukočenost u vratu; podigao je glavu najneprimetnije i video da mu krevet okružuju stotine knjiga, knjiga za koje se nije sećao da ih je doneo kući. Jedno dve jeste, svakako, ali nekako su te knjige izgledale kao da su se preko noći množile, džikljale, delile se po sredini, čak kopulirale. Nagomilane, jedna na drugoj, nadnosile su se nad njega, opkoljavale ga sa svih strana.

Pamtio je, donekle kao kroz maglu, da su te knjige izbacile njegovu ženu. No da li se to dogodilo juče ili lani? Njeno mesto u bračnom krevetu bilo je prazno. Negde u memoriji vraćalo mu se sećanje da je ustala iz kreveta, lica crvenog od besa, zbog zaboravljene knjige pod pokrivačem koja ju je udarila u lakat. Koliko je to tačno, nije bio potpuno siguran; poprilično je verovatno da ju je ta knjiga ujela.

Nije pamtio bogzna koliko od onog što se desilo, poput zavisnika od droge koji je došao k sebi. Najgore je bilo noću.

Zahvaljujući svom novom poslu, razumeo se u boljke izazvane knjigama – štaviše, počeo je da pokazuje pojedine

simptome: u glavi su mu nicala metafore; osećao je uporne bolove u gornjoj polovini leđa; krao je knjige vođen nekom prisilnom potrebom; noću je nezasito čitao, čak i uz sveću kad isključe struju. Bilo je dovoljno jednom ga pogledati pa shvatiti da ima problem: tamni podočnjaci, nagojenost, bledilo, zakrvavljene oči, migrene, bolovi u plećima i vratu, da se i ne pominje to što je postao skloniji svakojakim crnim mislima nego drugi, kao da je osuđen da doživotno čašu vidi kao polupraznu. Znao je: kad bi zavirio u svoju glavu, zatekao bi u njoj brigu, depresiju, bes na ovaj svet. Naravno da je prepoznavao te znake – bio se zakleo da će ih izbegavati kad je popunjavao formular saglasnosti s bezbednosnim i sigurnosnim procedurama.

Od sinoć jeste upamtio da je žena urlala na njega tražeći da izabere: knjige ili ona. S jastukom ispod ruke, očiju punih suza, maltene nije mogla da poveruje kad je on prineo šake ustima i prošaputao: „Ne mogu.“

„Ti si sišao s uma!“, prosiktala je ona.

I potom je više nije bilo tu. Šta se dalje događalo? Šta je radio čitave noći? Je li spavao? Je li čitao?

Vrata su se zalupila. On je ostao sam s knjigama. Bojao se, ali nije želeo da otkrije koliko je ranjiv. Znao je neke stvari u koje njegova žena ne bi poverovala, neke stvari koje ostali cenzori još nisu umeli da cene. Knjige imaju moć da čuju, ujedaju, umnožavaju se, stupaju u seksualne odnose. Imaju zlokovarne planove da preuzmu svet, da ga kolonizuju i osvoje – reč po reč, red po red, trujući svet značenjem. Ali njegov zadatak je bio da samo preleće površinu jezika. Činilo mu se da je prošao dovoljno obuke da zaobiđe opasnosti tog posla. U mislima mu se pojavila slika prvog cenzora koji treska šakama o sto i izgovara nezaboravne reči: *Čitav*

---

jezik je gladak. Na njemu nema nikakvih talasa. Ostani na površini i bićeš najbolji cenzor.

Nije razumeo ama baš ništa od toga. Jezik gladak? Na šta je prvi cenzor mislio kad je pomenuo talase? Međutim, u poslednje vreme je postepeno počeo da shvata. Noći je provodio penjući se uz planine i gazeći močvare, ponekad propadajući kroz rupe do utrobe jednog tajnog sveta. Jezik se više nije ograničavao na površinu. Ali ako bi poverio drugima šta misli, žigosali bi ga kao jeretika, kao nekog ko živi u samoobmani. Nije želeo da izgleda kao da je izgubio vlast nad sobom. Novopostavljeni cenzor ne sme biti poražen od samog početka. Šta bi rekli ljudi?

Sve je krenulo od jedne knjige. Pokušao je da se priseti tog sna, osećajući kako ga njegova tanana opna obavija kao embrion. Bio je na nekom ostrvu i koračao bosonog zlatnom obalom od glatkih morskih školjki, a more je grmelo. Naišao je na bačenu knjigu u pesku. Bila je teška, morao je da je uhvati obema rukama kako bi je podigao, a pod njom je ugledao desetak sićušnih kraba koje su mahale štipaljka-ma ka njegovom licu. Zatim su jedna za drugom stale da se ponovo stapaju s peskom, zakopavajući se kao da nikad nisu ni postojale. Jedna kraba ga je uštinula za nogu i probudila ga. Našao se u sobi koja više nije bila tek njegova soba, jer više nije bio sam, već suočen sa zveri od bezbrojnih knjiga, knjižnom zveri koja hoće čitavog da ga proguta.

Spustio je stopala na pod, pa pošao gazeći po koricama knjiga, kojih je bilo toliko da su mogle prekriti površinu Zemlje, i tražeći praznine među njima na putu do kupatila. Pružio bi nogu ka sledećoj praznini, pa uhvatio ravnotežu šireći ruke i razmahujući njima kao da korača kroz baruštinu. Stigavši do vrata, otvorio ih je i promolio glavu: žena je

bila otišla na posao i odvela dete u školu. Laknulo mu je što ne mora da se sučeljava s njom tog jutra.

Ispljuskao je lice vodom i istrljao obraze u nadi da će ukloniti tragove reči koje je pročitao. Bio se promenio. Imao je spoljašnjost čitaoca – pogled kao da mu se preusmerio u sebe.

NEŠTO RANIJE...

Novi cenzor je kasnio u svoju kancelariju. Stajao je predugo, kao da je sa zemljom srastao, ispred zdanja Nadleštva cenzure, pokušavajući da pogodi koliko spratova u njemu ima. Udaljen od ulaza nekoliko metara, dok je brojao na prste, bio je ubeđen da je spratova najmanje trideset šest. Ali u liftu ih je bilo označeno svega trideset.

Čuo je svojevremeno glasine o tajnim spratovima državnih službi. Oni su bili rezervisani za ljude na visokim položajima, opremljeni kompjuterima, smartfonima i tabletima. U tim prostorijama su tajno imali pristup onome što se zove internet. Ali to su bile samo glasine, a on je znao šta stručnjaci kažu za glasine: one su zaostatak čovekovog biološkog instinkta da izmišlja priče, primitivnog instinkta Starog sveta, koji je u fazi zatiranja.

Zdanje Nadleštva cenzure bilo je siva kocka sa pregusto zbijenim prozorima i pogledom na glavni put. S jedne strane se nalazio parking gde su automobilima mogle da se napune

i baterije. S druge strane je bio park kom niko nije posvećivao mnogo pažnje, travnata površina opasana žbunovima bugenvilije i oleandrima. Uzdahnuo je dok je piljio u sve to, još ne uspevajući da poveruje kakva ga je nesreća snašla.

Posle dugih meseci čekanja i življenja od naknade za slučaj nezaposlenosti, pozvali su ga iz biroa za zapošljavanje i obavestili ga o upražnjenom radnom mestu cenzora. Nije to bio posao kakav je hteo. Ukoliko mu je već suđeno da radi u Nadleštvu cenzure, radije bi bio u Inspekciji. Ako bi odbio, ko zna koliko bi još dugo čekaio jedva sastavljajući kraj s krajem. Nije to mogao da učini svojoj ženi, kojoj je kao jedinom hranitelju porodice već bila duša u nosu.

Službenici Nadleštva u drap pantalonama i uštirkanim košuljama žurno su koračali ka ulazu. Hodnici su vrveli od zaposlenika. Miris kafe mešao se s jetkim isparenjima sredstva za dezinfikovanje podova. Osećao se i jedan neuhvatljiv miris koji je provejavao kroz zdanje – možda ga je samo on i primećivao. Nagađao je da je neko zaboravio da opere čarape ili da se negde prosula na tepih čaša vode. Sigurno se nešto desilo, pa je ostao taj zadah koji podseća na pilićarnik, na kivan kupus i na mokre čarape.

Čak su i zečevi tu bili stigli pre njega. U hodniku je naišao na dva zeca i pokušao da ih šutne, ali uvek su bili prebrzi. Beli đavoli! Vršili su nuždu po čitavoj zgradi; opazio je najmanje tri gomilice brabonjaka koje su promakle domarovoj metli. Zamišljao je da zečevi ostavljaju za sobom male zaloge ljubavi, na propast osuđene uspomene kojima žele da podsete ljudski rod, po prirodi zaboravan, na to da je njegova organizacija uvek podložna prodoru. Dreknuo je na domara da počisti izmet. Sipajući psovke, ušao je u odsek i seo na svoju stolicu. Umesto da krene s proverom neke knjige, prekrstio je noge i krenuo da ispituje pogledom ostalu sedmoricu cenzora.

Razmišljao je o prvom danu kad je došao tu na posao, s dokumentom o naimenovanju u ruci. Ja sam novi cenzor, rekao je. Svi su ga pozdravili tako što su klimnuli glavom. Na samom početku je primetio nezamislivu sinhronizaciju njihovih postupaka, kao da su sedmorke. Uz istu radnu uniformu, svi su imali naočari i bili su proćelavi. Kao drvene lutke u lutkarskom pozorištu, čije nevidljive niti kontroliše neki čovek bez lica, svi cenzori su okretali list istovremeno. Treptali jednodušno. Češali se po nosu u istom trenutku. Pružali šaku da dohvate olovku, pa potom odjednom kretali da pišu, potpuno usklađeno. Tako su uzimali i svoje sveske za izveštaje i beležili prekršaje za svaki naslov. Ponekad bi neki od njih kinuo i ritam što ih povezuje time bi se narušio. Zanimalo ga je da li će i on jednog dana biti sastavni deo te kolektivne harmonije, sastavni deo celine. Ali sve do ovog trenutka nije bio u stanju da se suprotstavi ni jednoj jedinog knjizi.

Zagledao se u zid pred sobom, u ispisani raspored zadatka. Raspoređi su se ažurirali nekoliko puta dnevno, pa su svi znali, u svakom datom trenutku, ko šta čita. Taj proces je bio srodan ulasku u minsko polje ili džunglu punu zmija. Trebalo bi da svaki cenzor ima uže pričvršćeno za leđa, pomislio je, čisto za slučaj da zaluta i ne ume više da se vrati na površinu.

Bila je to prostrana soba, dovoljno velika za sve njih. Svako je sedeo za svojim stolom i kraj nogu mu je stajao sanduk pun knjiga koje čekaju proveru. Nije bilo ničeg što bi privuklo oči izuzev tog rasporeda na zidu: kraj imena svakog cenzora nalazile su se dve kolone, jedna za knjige koje je proverio, druga za knjige za koje je dobio nalog da ih proveriti. Kolona kraj njegovog imena bila je prazna, samo sa jednom upisanom knjigom.

Trebalo mu je vremena da se srodi s preventivnim marama koje su cenzori preduzimali kako bi ograničili uticaj knjiga na njih same. Isprva je mislio da je to nedostatak profesionalnosti, ali uskoro je saznao da sve ima svoj razlog. Pribojavajući se da bi cenzori mogli preduboko zagaziti u šumu jezika i izgubiti tle realnosti pod nogama, prvi cenzor bi se, na primer, smišljeno nakašljao u određene trenutke kad u prostoriji zavlada preduboka tišina. Ponekad bi kinuo, čisto koliko da bi svi izgovorili: „Nazdravlje!“ U drugim prilikama bi krenuo da gundā o tome kako je vrućina ili o nekoj drugoj prizemnoj stvari kako bi im prekinuo sled misli. Svakog od njih je podsticao na diskusiju o onom što čita, pa bi mu blago rasterao sve nepoželjne misli. Najviše se cenilo ruganje onom što čitaš – da li je knjiga zabranjena ili dozvoljena, to je beznačajno. Važna je bila sposobnost da uniziš neprijatelja.

Upravo to se desilo i sa jednom zbirkom poezije pret-hodnog dana. „Pazite ovamo!“, uzviknuo je drugi cenzor. „Čujte ovo:

Sunce reče

zagrlj me

i daj da se napijem sa tvoje mišice.“

Zatim je ispružio levu ruku i krenuo da je stiska kao da muze vime. Ostali cenzori nasmejali su se preglasno, pa otišli korak dalje: jedan je krenuo da muze sebi stopalo, drugi se pravio da sipa vodu iz uva. Kad su stigli do intimnijih delova tela, prvi cenzor ih je izgrdio što se tako nepristojno ponašaju, naročito kad se zna da u zgradi ima i žena. Onda je neko kazao kako se više ne može uočiti razlika između poezije i besmislice, da književni ukus više ne postoji, i tako terao dok nisu svi počeli da se čude: kakva je to knjiga? Kad se razgovor okončao, knjiga je već bila izgubila svoju

vrednost. Ne samo ta o kojoj je bilo reči već i sve druge u prostoriji. Gundajući, ponovo su se posvetili proveri knjiga, još naoštreniji nego maločas.

Ali takva taktika kod njega nije imala dejstva. Nije razumeo zašto ne može, čak ni na trenutak, da mrzi knjigu koju drži među šakama.

NIŠTA VIŠE NIJE bilo isto otkako je uzeo u ruke knjigu plavih korica.

Pre nego što je krenuo s čitanjem, želeo je da bude inspektor za knjižare. Inspektori su lepo živeli: otmene plave uniforme, beneficije u rangu onih koje imaju vojna lica, jedan posto uvećanja dozvoljene potrošnje struje. Članstva u policijskom i vojnom klubu značila bi povlašćene zabave za njegovu ćerku i popuste u većini prodavnica. A što je najvažnije, inspektori nisu morali da stižu na posao baš tačno na vreme. Jedina im je obaveza bila da po prijemu žalbe na ovu ili onu knjigu odu u navedenu knjižaru i konfiskuju knjigu. A ako inspektor usput tamo pronade i druge kontaminirane knjige, pruža mu se prilika da proživi ushićenje pozivanja policije. Nema ničeg uzbudljivijeg nego kad posmatraš kako se oko knjižarovih ručnih zglobova uz škljocanje zatvaraju lisice i vidiš vrata knjižare zapečaćena crvenim voskom.

Nadleštvo cenzure se držalo stava da inspektor provodi više vremena na udaru neprijateljske vatre nego cenzor. Inspektor mora da se hvata ukoštac s ljudima kao što su

knjižari, rasturači piratskih izdanja i čitaoci. Šuškalo se da je to jedna izopачena i buntovna rulja koja nema poštovanja prema zakonu, naročito oni koji pripadaju opozicionim ćelijama znanim pod imenom kanceri. Prićalo se da njihovim venama teće krv intelektualaca Starog sveta, da su oni zaostaci jedne minule civilizacije, neprijatelji budućnosti.

Sedmorica cenzora mrzela su inspektore zato što je njima pripadala sva slava. *Oni* su ubirali plodove dugih sati provedenih u proveri knjiga, *njih* su na kraju veličali zbog toga što štite društvo od neminovnog zla. A šta ćemo sa opasnostima s kojima cenzor mora da se suoćava sam? Šta ako ga knjiga proguta? Šta ćemo s njegovom neprekidnom izloženošću otrovnim mislima? Šta ako se nađe ulovljen u klopku nekog romana i ostane nesposoban za život u svetu stvarnosti?

Problem je – u to vreme – bio u tome što novi cenzor nije poznao nikog ko zna tamo nekog ko bi mu mogao srediti posao u Inspekciji. Bez debele veze nije se moglo, a on je bio naivan. Čak bespomoćan. Oduvek je osećao da je takav. I eto gde je i kakav je zaslugom tih svojih osobina: pun gorćine pri pomisli da mora tako da radi – pet dana u nedelji, šest sati dnevno – u kandžama tih vraćjih stvorenja, njihovih klizavih površina i bezbrojnih klopki.

A i ti zećevi. Zašto ih je odsek pun? Kad je prvi put pred njega iskoćio zec, on je upro prstom i povikao: „Zec! Zec!“

Cenzori su mu se smejali. „Ma hajte – šta da je ušao lav?“ Ali on nije razumeo. Zašto puštaju zećeve da tu ulaze? Danas zec, a sutra đavo bi ga znao šta. Mogla bi da upadne krava, čak i magarac. Samo nam još to treba!

„Kako je dospeo ovamo?“

Cenzori su pokazali ka prozoru. „Iz susednog vrta.“

Zašto državna uprava nešto ne preduzme u vezi s njima? Šta ako prenose nekakav grip? Kao tradicionalista, on

je smatrao da zečevi nemaju šta da traže nigde sem na dva mesta: u klanici i u čorbi u tanjiru.

Odjednom su sva sedmorica cenzora dohvatila svoje olovke i potegla njima zeca. Ometena tim napadom, životinja se propela na zadnje noge i okrenula se kako bi otišla odatle. On je bio ubeđen da ga je zec markirao pre nego što će iščeznuti. Mrko ga je pogledao. Ali ostali cenzori su mu rekli da umišlja koješta.

Drhtavim prstima je ponovo otvorio knjigu. Tu stranicu je bio pročitao već najmanje deset puta. Nije znao zašto je na njoj zakočio.

Prvi cenzor se nakašljao. „Jeste li završili izveštaj?“, upitao je. „Načelnik odseka već brine.“

Shvatio je da vrda. „Zapravo sam počeo da ga pišem, ali ne bih da preskočim ni jedan jedini red, znate.“

„Veoma kasnite s tim.“

„Predaću izveštaj krajem radnog dana.“

Pobudio je sumnje; svi su se sad pitali hoće li uspeti da iz te knjige izađe neozleđen. Posledice reči koje je pročitao sigurno su mu se jasno ogledale na licu, ili će ubrzo početi da se ogledaju. Te čvoruge i uboji bili su nevidljivi, ali svejedno bolni.

Otvorivši svesku za izveštaje, napravio se da radi na izveštaju, ali umesto toga je krenuo da zapisuje redove koje je upamtio iz knjige, kao da pokušava da ih shvati. Zamišljao je sebe kako sedi na morskom žalu, a pred njim skrštenih nogu sedi grdosija od čoveka, kao u *Sinbadu Moreplovcu*, i pita ga: *Eh, prijatelju moj, ti imaš dušu, zar ne?*

Zavrteo je glavom. Nekoliko puta je trepnuo. Za njega je bilo opasno da podleđe vizijama, naročito tu. Sve vizije, poput starih mitova o stvaranju sveta, narodnih pripovedaka, sanjarija, seksualnih fantazija, a i neseksualnih fantazija, bile

su toksično zaveštanje Starog sveta. To je naučio na obuci, kad je prvi cenzor objasnio kako sve to funkcionise. Naučio je da bi jezik morao da bude neprobojna površina. Morao bi da bude gladak i ravan, bez ikakvog dna gde bi moglo da se smesti značenje. Cenzoru je posao da sputava maštu.

„Našao sam petnaest prekršaja na tri stranice!“, pobedonosno se oglasio jedan cenzor.

„Ala vi imate sreće!“

Sedmorica cenzora tragala su za prekršajima kao da kopaju dijamante. Isprva nije razumeo. Čemu takvo likovanje? Jedan prestup je dovoljan da cenzor zabrani knjigu i raskrsti s njome. Ali rekli su mu da pronalaženje hiljadu prekršaja godišnje donosi bonus, koji je bio u rang u dvomesečnog uvećanja dozvoljene potrošnje struje za pet posto. Bio je ubeđen da će knjiga u njegovim rukama prekršiti propise stotinu puta, ali i dalje se osećao neodlučno. Ili tačnije, naprosto nije bio sposoban da to uradi.

Ponovo se posvetio zapisivanju u svesku za izveštaje, rešen da posao obavi propisno.

Strana 117, red 16: VREĐA JAVNI MORAL.

Prešao je na sledeći red. Nije ovo toliko teško, uporno je ponavljao sebi, nije teško baš nimalo. Samo što ga je, kao zaštitnika površina, uznemirila sledeća pročitana rečenica: *Sve na svetu ima neko skriveno značenje*.^{*} Iznenađeno je u ustima osetio suvoću. Taj red je bezočno protivrećio filozofiji Nadležstva cenzure.

Možda je prvi cenzor bio u pravu. Počeo je da čita pre nego što je dovršio obuku, premda jeste nekoliko puta proučio *Priručnik za ispravno čitanje*. Bio je siguran da je razumeo sve u njemu, ali izmicalo mu je nešto što bi moralo biti

---

^{*} Nikos Kazancakis, *Grk Zorba*; citati i parafraze ovde i dalje po prevodu Stjepa Martinovića. (Prim. prev.)

izvesno. Jezik *nije* glatka površina – on je tobogan, sunder, kapija. Međutim, niko tu nije bio istog mišljenja kao on. Njegove kolege cenzori rekle bi da ono što se ne može naći na površini uopšte i ne postoji. Kad Sistem poriče postojanje određene predstave, to je zato što ona i ne postoji.

Prema *Priručniku za ispravno čitanje*, cenzori moraju „razmatrati reči i sklopove u čistoj izolovanosti, izbegavajući sve ideje i tumačenje.“ Samo je trebalo da nabraja problematične redove u svesci za izveštaje, redove koji potpadaju pod zabranjeno trojstvo Boga, državne uprave i seksa. Sve zabrane su se vrtele oko tog trojstva.

Isprva je mislio da drugi cenzori preteruju, da pokušavaju da pripišu neprimerenu važnost jednom prostom zadatku.

Čim je uradio kratak test na temu sadržaja *Priručnika*, prvi cenzor mu je dao spisak rečenica odabranih iz nekoliko knjiga i zatražio od njega da odredi da li neka od njih krši pravila. Položivši taj ispit, postao je cenzor-početnik na obuci i dobio je deset knjiga na proveru.

To je delovalo sasvim lako, a i bilo je, spočetka.

FORMULAR 1.1

ISPIT ZA CENZORE KNJIGA – POČETNIČKI NIVO 1

BR.	CITAT
1.	Ako dečica takođe strašno pate na zemlji, onda, naravno, pate za očeve svoje, kažnjena su za očeve svoje, koji su "pojeli jabuku".*
2.	Kada se Gregor Samsa probudio jednog jutra iz nemirnih snova, primetio je da se u krevetu pretvorio u ogromnu bubašvabu.**
3.	Arapski svet je geopolitički termin koji se odnosi na geografsko područje s jedinstvenom istorijom, jezikom i kulturom.
4.	Demon odgovori: "Međutim, ti, moj tvorac, prezireš i teraš mene, svoju tvorevinu, sa kojom te spajaju veze koje se mogu raskinuti samo kad jedan od nas dvojice bude uništen."***
5.	Svi zadaci se sada obavljaju pomoću aplikacija i informacionih sistema na internetu.
6.	I dve meke dojke, zdelu od slonovače, čuvanu od svake ruke što bi je takla.
7.	Čovekovi ratnički nagoni su neiskorenjivi – stoga je i stanje čistog mira nezamislivo.
8.	Beži, Satano, jer si lišen svih svojih moći. Nema ovde ničeg za tebe u prisustvu ovog čistog i svetog Duha.
9.	Mlaka ili neiskrena izvinjenja često su gora nego kad se čovek uopšte ne izvini.
10.	Demokratija je proces kojim ljudi biraju čoveka na kog će pasti sva krivica.

---

* F. M. Dostojevski, *Braća Karamazovi*, po prevodu Milosava Babovića. Ispitivači su pojedine citate u ovom testu blago izmenili radi jasnoće. (Prim. prev.)

** Franc Kafka, *Metamorfoza*, u prevodu Nilsa Nebea. (Prim. prev.)

*** Meri Šeli, *Frankenštajn*, po prevodu Slavke Stević. (Prim. prev.)

Objasnite razlog prekršaja, ukoliko ga ima, u citatima navedenim u tabeli.

IZVOR	PREKRŠAJ / NEMA PREKRŠAJA	TIP PREKRŠAJA
BRAĆA KARAMAZOVI Dostojevski	PREKRŠAJ	Govori o starim verovanjima, neo- dobrenim od strane Nadzornog komiteta za verske zakone
METAMORFOZA Kafka	PREKRŠAJ	Protivreči logici
GEOGRAFIJA ARAPSKOG SVETA	PREKRŠAJ	Govori o istoriji Starog sveta
FRANKENŠTAJN Meri Šeli	PREKRŠAJ	Prestup protiv božanskog bića
BUDUĆNOST INFORMACIONIH SISTEMA Dr Goran Gatšel	PREKRŠAJ	Koristi reč "internet"
Mualaka* Amr ibn Kulsuma	PREKRŠAJ	Vreda javni moral
PSIHOLOGIJA NACIZMA Karl Jung	PREKRŠAJ	Protivreči labora- torijskim nalazima državne uprave
POJEDNOSTAVLJE- NI MOLITVENIK	PREKRŠAJ	Formulacija molitve nema odobrenje Nadzornog komiteta za verske zakone
POSLEDNJE PREDAVANJE Rendi Pauš	NEMA PREKRŠAJA	-----
PREDAVANJA Bertrand Rasel	PREKRŠAJ	Preti javnom redu i miru

POTPIS ISPITIVAČA:

* Jedna od sedam pesama preislamske zbirke *Mualake*, što doslovno znači „viseće pesme“ (postoji nekoliko objašnjenja porekla tog naziva). (Prim. prev.)

SPOČETKA SU MU davali proste tekstove.

Nosili su naslove u stilu *Ženske suze*, *Tvoje srce je moje*, *Jer te volim*, i od svih njih je dobijao gorušicu. Pitao se ne bi li bilo bolje štititi čovečanstvo od dosade, usprotiviti se plimi sentimentalnosti što preplavljuje svet kad niko ne gleda. U poslednje vreme je dobijao češu po čitavom telu svaki put kad pročita reč „ispovest“, ili „suđenik“, ili „iskrica“. Nije u redu da se tim zamornim izlivima bolnih srdaca bavi Nadleštvo cenzure. Presudio je da je logičnije da se razmirice zaljubljenih rešavaju u četiri oka ili u Birou za pomirenje porodice. Definitivno ne javno, jer takve su stvari nedolične, suvišno je i reći da su jezivo nezanimljive. I premda ga nikad nije interesovalo očuvanje životne sredine, proključala mu je krv pri pomisli na sve to silno drveće koje pretvaraju u takve besmislene knjige.

Zapiljio se u stranice jedne slične knjige u nadi da će uočiti makar neki trenutak nepristojnosti, bilo šta što bi opravdalo njenu zabranu. Pošto nije našao ništa, ponovo ju je preleteo pogledom i otkrio jedan jedini bedni red. Držeći

kažiprst na prestupničkoj rečenici – „Žudim za tobom svakom ćelijom svog tela“ – zaputio se ka stolu prvog cenzora.

„Ima li nekih seksualnih aluzija u ovoj rečenici?“, upitao je.

Prvi cenzor je mudro zavrteo glavom. „Ne. Upamtite: samo reči i sklopovi u čistoj izolovanosti.“

„Ali 'ćelije' su svuda. Ovde, ovde...“ Osvrnuo se kako bi bio siguran da njegove kolege ne obraćaju pažnju, pa pokazao prstom sebi između nogu. „*Ovde!*“

Prvi cenzor se nasmejao. „*Mi ne tumačimo.*“

Stegao je usne. Da li *to* znači biti zaštitnik površina? Mislio je da će taj posao biti zanimljiviji. U čemu je, dakle, svrha šticećenja površnosti ako je čitav svet *isključivo* površan? Uz uzdah se vratio za svoj sto i u svesku za izveštaje zapisao da se knjiga odobrava. Još knjiga podesnih za puštanje u promet. Bogu plakati!

Potom je pročitao i neke od tih ostalih knjiga. Činilo mu se da bi i njih trebalo zabraniti. Svaka je bila fokusirana na uspeh, novac, ljubav, sreću, kao da živ čovek sve to može da postigne pukom snagom volje. Jedilo ga je što mu knjiga pametuje kako on nije proizvod svojih životnih okolnosti, već su njegove životne okolnosti delo njega samog. Očigledno, da bi promenio sebi život, samo treba da veruje da mu se život promenio. Kakva gomila budalaština! Ustao je od stola da bi o tome porazgovarao s prvim cenzorom. Te knjige falsifikuju činjenice. One tvrde da ništa nije ono što jeste i da je stvarnost zbir naših misli. Ali mi svakako nemamo nikakve misli. Kad bismo se svi posvetili razmišljanju, kakav bi posao preostao državnoj upravi?

Skinuvši naočari, prvi cenzor je protrljao oči, pa podupro bradu dlanom. Upirući punačkim prstima u pravila, zasuo je novog cenzora pitanjima. „Da li te knjige pozivaju na revolucije ili na rušenje političkog, ekonomskog i